EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 24.5.2022
COM(2022) 243 final

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU,

Šestá výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku

Obsah

1. Úvod 2
1.1. Turecko a uprchlická krize 2
1.2. Reakce EU na krizi a zřízení nástroje 3
2. Fungování nástroje 6
3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování 6
4. Provádění nástroje 9
5. Monitorování a hodnocení 15
6. Audit 16
7. Komunikace a viditelnost 16
8. Závěr a další kroky 17

1. Úvod

Podle čl. 8 odst. 1 rozhodnutí Komise ze dne 24. listopadu 2015[1] o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu (dále jen „rozhodnutí“) Komise pravidelně informuje Evropský parlament a Radu o provádění nástroje pro uprchlíky v Turecku (dále jen „nástroj“). V čl. 8 odst. 2 uvedeného rozhodnutí se stanoví, že Komise předá každý rok Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění nástroje. První výroční zpráva o nástroji byla zveřejněna v březnu 2017[2]. Všechny výroční zprávy jsou k dispozici na internetových stránkách nástroje pro uprchlíky[3]. Nejzazší termín pro tuto zprávu je únor 2022.

1.1.Turecko a uprchlická krize

Vzhledem ke své zeměpisné poloze je Turecko hlavní zemí přijetí a tranzitu pro uprchlíky a migranty. Země hostí více než čtyři miliony uprchlíků, což je nejvyšší počet na světě. Tento počet zahrnuje více než 3,7 milionu registrovaných syrských uprchlíků[4] a 330 000 registrovaných uprchlíků a žadatelů o azyl zejména z Afghánistánu, Iráku, Íránu a Somálska[5] [6]. Tento velmi vysoký počet lidí má na hostitelské komunity významný dopad. Dlouhotrvající vysídlení syrských uprchlíků a rostoucí počet nelegálních vstupů z Afghánistánu do Turecka v návaznosti na krizi z léta 2021 s sebou nese stále větší obtíže v oblasti sociální soudržnosti mezi uprchlíky, migranty a hostitelskými komunitami, zejména v kontextu vyznačujícím se hospodářským poklesem a dopadem pandemie COVID-19 na trh práce.

Turecko i nadále vyvíjí značné úsilí při poskytování útočiště více než čtyřem milionům uprchlíků a migrantů a při řešení jejich potřeb a zopakovalo svůj závazek provádět prohlášení EU a Turecka z března 2016[7]. Navzdory očekáváním Turecko nečelilo masovému přílivu migrantů a uprchlíků v důsledku zhoršující se bezpečnostní situace v Afghánistánu. Tlak však pokračuje podél turecko-íránské hranice. Prohlášení v roce 2021 nadále přinášelo konkrétní výsledky při omezování protiprávního a nebezpečného přechodu hranic a při zachraňování životů v Egejském moři. V roce 2021 se však počet nelegálních migrantů ve srovnání s rokem 2020 na většině tras zvýšil; 11 865 osob na Kypru, což je nárůst o 92 %, 12 916 osob v Itálii, což představuje nárůst o více než 200 % a 936 osob v Bulharsku, což je zvýšení o více než 300 %. Počet osob přicházejících do Řecka se však snížil na 7 443, což znamená pokles o 47 %. Zvýšení v roce 2021 by mohla být částečně způsobena zrušením opatření, která země v regionu přijaly v roce 2020, aby zabránily šíření pandemie. Přestože po krátké přestávce způsobené pandemií COVID-19 bylo obnoveno přesídlování uprchlíků do členských států

---

[1] Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015 o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu – uprchlického nástroje pro Turecko, ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855 ze dne 10. února 2016.

[2] https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0130:FIN:CS:PDF

[3] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_cs

[4] https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27

[5] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration

[6] Specifičnost tureckého azylového systému souvisí se skutečností, že tato země podepsala v roce 1967 Newyorský protokol k Ženevské úmluvě z roku 1951 s výhradou. Velká většina uprchlíků v Turecku proto nemůže požádat o plnoprávné postavení uprchlíka, ale pouze o postavení „podmínečného uprchlíka“, které v případě udělení omezuje pobyt v zemi do okamžiku, kdy je osoba s přiznaným postavením uprchlíka „přesídlena do třetí země“.

[7] http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

EU, Turecko nadále uplatňovalo pozastavení navracení z řeckých ostrovů, které zavedlo v březnu 2020.

Evropská rada na svých zasedáních v březnu a červnu 2021 připomněla strategický zájem Evropské unie na stabilním a bezpečném prostředí ve východním Středomoří a na rozvoji spolupráce a vzájemně prospěšných vztahů s Tureckem[8]. Vedoucí představitelé EU nabídli, že budou podporovat pozitivnější dynamiku vztahů mezi EU a Tureckem. Za tímto účelem vyjádřili připravenost spolupracovat s Tureckem v rámci postupného, proporcionálního a vratného procesu v řadě oblastí společného zájmu, včetně migrace. V říjnu 2021 se v Ankaře uskutečnil dialog na vysoké úrovni mezi EU a Tureckem o migraci a bezpečnosti.

Evropská rada na svém zasedání v červnu 2021 vyzvala Komisi, aby bezodkladně předložila formální návrhy na další financování určené pro syrské uprchlíky a hostitelské komunity v Turecku, Jordánsku, Libanonu a dalších částech regionu v souladu s prohlášením členů Evropské rady z března 2021 a v kontextu celkové migrační politiky EU. Komise uvolnila 3 miliardy EUR z rozpočtu EU na období 2021–2023. Na konci roku 2021 uvolnila 860 milionů EUR na podporu v oblasti základních potřeb, vzdělávání a řízení migrace. Stejně jako u druhé tranše nástroje by plánování balíčku v hodnotě 3 miliardy EUR na období 2021–2023 mělo i nadále odrážet přechod od humanitární k rozvojové pomoci.

1.2.Reakce EU na krizi a zřízení nástroje

V roce 2015 se Evropská unie a její členské státy rozhodly prohloubit svůj politický a finanční závazek podporovat Turecko v jeho úsilí při poskytování útočiště uprchlíkům. V reakci na výzvu členských států EU k podstatnému navýšení prostředků na podporu uprchlíků v Turecku zřídila Komise rozhodnutím ze dne 24. listopadu 2015, změněným dne 10. února 2016[9] a dále dne 14. března a 24. července 2018, nástroj pro uprchlíky v Turecku. Pomocí tohoto nástroje má být koordinováno uvolňování zdrojů, které byly dány k dispozici z rozpočtu EU a členskými státy formou nadrámcových příspěvků. Tyto příspěvky členských států jsou zaneseny do rozpočtu EU jakožto vnější účelově vázaný příjem. Členské státy se politicky zavázaly poskytovat své příspěvky v rámci obecné shody mezi členskými státy EU a Evropskou komisí, která byla přijata zástupci vlád členských států dne 3. února 2016 a aktualizována u příležitosti dohody o druhé tranši nástroje[10]. Tato obecná shoda zavádí i rámec podmíněnosti. Na první tranši nástroje (2016–2017) byla přidělena celková částka 3 miliardy EUR. Tyto prostředky byly uvolněny nad rámec 345 milionů EUR[11], které Komise Turecku již přidělila v reakci na syrskou uprchlickou krizi před zahájením činnosti nástroje, a byly poskytovány i nad rámec dvoustranné pomoci od členských států. Pro druhou tranši nástroje (2018–2019) byly uvolněny další 3 miliardy EUR, a celkové prostředky nástroje tak dosáhly výše 6 miliard EUR. Nástroj zahájil svou činnost dne 17. února 2016, kdy poprvé zasedal jeho řídící výbor. Komise v návaznosti na toto zasedání urychleně přistoupila k uzavření smluv na první projekty v rámci nástroje. Ke dni 31. prosince 2020 Komise

[8] https://www.consilium.europa.eu/media/50825/2425-06-21-euco-conclusions-cs.pdf

[9] Rozhodnutí Komise C(2016) 60/03 ze dne 10. února 2016 o nástroji pro uprchlíky v Turecku, kterým se mění rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015.

[10] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf

[11] Finanční krytí uvolňované v letech 2013–2015 v rámci různých externích finančních nástrojů, konkrétně nástroje humanitární pomoci, nástroje předvstupní pomoci (NPP) a nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru, včetně řady opatření prováděných svěřenským fondem Evropské unie zřízeným v reakci na krizi v Sýrii.

uzavřela smlouvu na celý provozní rozpočet nástroje. Z celkové částky 6 miliard EUR bylo dosud vyplaceno více než 4,6 miliardy EUR.

Hlavy států a předsedové vlád Evropské unie a Turecka dne 18. března 2016 potvrdili své odhodlání provádět společný akční plán a dohodli se na dalších opatřeních zaměřených na prohloubení vztahů mezi Tureckem a EU a řešení migrační krize. Turecko a Evropská unie uznaly, že je zapotřebí další urychlené a odhodlané úsilí. Konkrétně prohlášení EU a Turecka ze dne 18. března 2016[12] (dále jen „prohlášení“) vyzvalo mimo jiné k ukončení nelegální migrace z Turecka do EU tím, že bude rozbit obchodní model převaděčů a migrantům nabídnuta jiná možnost než riskování vlastního života, a nabádalo k rychlejšímu provádění nástroje. Celkový počet příchozích z Turecka do Řecka, Itálie a Bulharska v roce 2021 činil 21 295 osob oproti 18 402 osobám v roce 2020 (nárůst o 16 %). Zaznamenaný počet příchozích do Řecka činil 7 443 osob v porovnání se 13 979 osobami v roce 2020 (pokles o 47 %); do Itálie 12 916 osob oproti 4 191 osobám v roce 2020 (nárůst o více než 200 %) a do Bulharska 936 osob oproti 232 osobám v roce 2020 (nárůst o více než 300 %). Migrační trasa z Turecka na Kypr byla nadále značně využívána. V roce 2021 činil celkový počet nelegálních vstupů na vládou kontrolovaná území Kypru 11 685 (10 918 osob po překročení demarkační linie z oblastí, které nejsou kontrolovány vládou), což ve srovnání s rokem 2020 představuje nárůst o 92 %.

Turecko i nadále čelilo značnému migračnímu tlaku, který po poklesu v roce 2020 v důsledku pandemie COVID-19 v roce 2021 opět vzrostl. Od března 2021 jsou měsíční počty osob zadržených v Turecku vyšší oproti příslušným sledovaným obdobím v roce 2020. V rámci prohlášení pokračovalo provádění programu přesídlování „jeden za jednoho“. Od dubna 2016 do února 2022 bylo z Turecka do EU přesídleno 32 562 syrských uprchlíků. V rámci prohlášení bylo od roku 2016 z řeckých ostrovů zpět do Turecka vráceno 2 140 migrantů. Vzhledem k tomu, že turecké orgány nezrušily své rozhodnutí z března 2020 pozastavit z důvodu pandemie COVID-19 návratové operace v rámci prohlášení, neproběhly v roce 2021 žádné návratové operace. Přestože přesídlování z Turecka bylo od července 2020 obnoveno, navracení z Řecka je nadále pozastaveno. V reakci na opakované žádosti řeckých orgánů a Evropské komise o obnovení návratových operací Turecko uvedlo, že návratové operace se neuskuteční, dokud neskončí údajné nucené navracení na turecko-řecké hranici a Řecko nezruší své rozhodnutí považovat Turecko za bezpečnou třetí zemi[13].
Členské státy dosud neaktivovaly dobrovolný program přijímání osob z humanitárních důvodů, který by měl být dle předpokladu aktivován, jakmile skončí nelegální překračování hranic mezi Tureckem a EU nebo se alespoň počet těchto případů podstatně a udržitelně sníží.

[12] https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

[13] Podle nového řeckého ministerského rozhodnutí bude Turecko považováno za bezpečnou třetí zemi pro žadatele o azyl z Pákistánu, Bangladéše, Sýrie, Afghánistánu a Somálska. Žádosti osob výše uvedených státních příslušností mohou být proto na tomto základě považovány za nepřípustné a žadatelé budou navráceni do Turecka, kde se předpokládá, že jsou v bezpečí a kde mají možnost požádat o status uprchlíka.

COVID-19

Pandemie COVID-19 má v Turecku i nadále významný dopad. Na počátku krize v Turecku v březnu 2020 se Komise obrátila na turecké orgány s dotazem, zda je zapotřebí, aby EU konkrétním způsobem podpořila jejich reakci. Uvedené orgány potvrdily svůj záměr pokračovat v projektech v rámci nástroje a standardního dvoustranného nástroje předvstupní pomoci, jak bylo původně plánováno. Komise na základě důkladné konzultace s tureckými orgány souhlasila s uvolněním úspor z nástroje pro účely související s onemocněním COVID-19 ve formě navýšení stávajících projektů spíše než vytváření projektů nových. Komise se rovněž obrátila na prováděcí partnery nástroje a požádala je o posouzení dopadu onemocnění COVID-19 na projekty v rámci nástroje. V návaznosti na tuto konzultaci bylo období provádění projektů v rámci zvláštního opatření ve výši 1,6 miliardy EUR z roku 2016 prodlouženo do června 2025, což by mělo umožnit, aby všechny dotčené projekty dosáhly svých stanovených cílů.

Do konce roku 2021 bylo na intervence v oblasti zdravotní péče a opatření v oblasti sociálně-ekonomické podpory přesměrováno přibližně 83 milionů EUR s cílem zmírnit dopad onemocnění COVID-19 v rámci nástroje pro uprchlíky (z celkového objemu intervencí v rámci všech finančních nástrojů EU, který činí 133 milionů EUR). Opatření zahrnovala aktivaci pohotovostní rezervy ve výši 4,7 milionu EUR z projektu SIHHAT I na vybavení zdravotnických středisek pro migranty ochrannými a dezinfekčními prostředky. Kromě toho bylo v rámci humanitární složky nástroje přerozděleno více než 63 milionů EUR, aby se prostřednictvím celé řady projektů zajistila humanitární pomoc v návaznosti na onemocnění COVID-19. Doplňkovou podporu v hotovosti příjemcům poskytovaly zejména nouzová záchranná sociální síť (ESSN) a program podmíněných převodů peněžní hotovosti pro vzdělávání (CCTE). V rámci sítě ESSN byly v červnu a červenci 2020 poskytnuty dva příspěvky ve výši 500 tureckých lir (TL) více než 1,75 milionu jednotlivých uprchlíků (308 000 domácnostem) v celkové výši více než 40 milionů EUR. V rámci projektu CCTE byl všem způsobilým příjemcům CCTE dne 30. listopadu 2020 poskytnut příspěvek ve výši 85 TL v podobě jednorázové platby bez ohledu na věk a třídu. Tento dodatečný příspěvek obdrželo celkem 518 794 dětí. Kromě toho byla poskytnuta peněžitá pomoc 88 779 domácnostem (414 459 jednotlivcům), jež nejsou příjemci prostředků ze sítě ESSN, prostřednictvím celostátní operace provedené UNHCR společně s generálním ředitelstvím pro řízení migrace, přičemž příspěvek ve výši 16,7 milionů EUR pocházel z humanitárního financování mimo nástroj. V rámci svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii se pomoc v souvislosti s onemocněním COVID-19 zaměřila na nákup osobních ochranných prostředků, on-line a distanční vzdělávání, umísťování do zaměstnání a psychosociální

2. Fungování nástroje

Nástroj je koordinačním mechanismem, který umožňuje rychle, účinně a účelně mobilizovat pomoc EU pro uprchlíky v Turecku. Nástroj zajišťuje optimální využití stávajících finančních nástrojů EU v rámci humanitární a/nebo rozvojové pomoci a jeho cílem je zabezpečit, aby byly potřeby uprchlíků a hostitelských komunit řešeny komplexně a koordinovaně[14].

Řídící výbor nástroje poskytuje strategické pokyny ohledně priorit, typu podporovaných opatření, přidělených částek a finančních nástrojů, jež je třeba mobilizovat, a případně též ohledně podmínek provádění závazků Turecka podle společného akčního plánu EU a Turecka ze dne 29. listopadu 2015 (dále jen „společný akční plán“)[15]. V roce 2021, tedy v šestém roce provádění nástroje, se konala dvě zasedání řídícího výboru, a to ve dnech 30. června 2021 a 17. prosince 2021. Vzhledem k pandemii COVID-19 tato zasedání proběhla virtuálně.

Hlavními zásadami, jimiž se provádění nástroje řídí, jsou rychlost, účinnost a účelnost za současného zajištění řádného finančního řízení. Důležitá je rovněž udržitelnost intervencí nástroje a spoluodpovědnost tureckých orgánů. Stanovení prioritních oblastí pomoci vycházelo z komplexního a nezávislého posouzení potřeb[16] se zvláštním zaměřením na zranitelné skupiny. Posouzení potřeb bylo aktualizováno v roce 2018[17].

Nástroj koordinuje financování z těchto nástrojů financování vnější činnosti[18]: humanitární pomoc[19], evropský nástroj sousedství[20], nástroj pro rozvojovou spolupráci[21], nástroj předvstupní pomoci[22] a nástroj přispívající ke stabilitě a míru[23]. Opatření financovaná z rozpočtu Unie se provádějí v souladu s finančními pravidly a předpisy použitelnými jak na přímé, tak na nepřímé řízení.

Poskytování pomoci je podmíněno tím, že Turecko bude beze zbytku plnit své závazky stanovené ve společném akčním plánu a v prohlášení.

3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování

Nástroj koordinuje celkový rozpočet ve výši 6 miliard EUR, uvolňovaných ve dvou tranších. Projekty v rámci první a druhé tranše probíhají nejdéle do poloviny roku 2025 (mnoho projektů první tranše již bylo dokončeno a většina projektů končí dříve).

---

[14] Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015, článek 2 – Cíle nástroje.
[15] Viz čl. 5 odst. 1 rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855.
[16] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf
[17] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf
[18] Příspěvky z evropského nástroje sousedství byly převedeny a využity v rámci nástroje předvstupní pomoci a příspěvky z nástroje pro rozvojovou spolupráci byly převedeny a využity v rámci svěřenského fondu EU. Veškeré příspěvky nástroje do svěřenského fondu EU (z nástroje předvstupní pomoci a v menší míře z nástroje pro rozvojovou spolupráci) byly v zásadě poskytnuty jakožto nehumanitární pomoc.
[19] Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 o humanitární pomoci, Úř. věst. L 163, 2.7.1996, s. 1.
[20] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 232/2014, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 27.
[21] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 233/2014, kterým se zřizuje finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 44.
[22] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 231/2014, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 11.
[23] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 230/2014, kterým se zřizuje nástroj přispívající ke stabilitě a míru, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 1.

V důsledku pandemie COVID-19 bylo období provádění projektů v rámci zvláštního opatření v hodnotě 1,6 miliardy EUR z roku 2016 mimořádně dále prodlouženo do června 2025, což umožní, aby všechny dotčené projekty dosáhly svých stanovených cílů.

První tranše činila 3 miliardy EUR, z čehož byla uvolněna 1 miliarda EUR z rozpočtu EU a 2 miliardy EUR byly získány formou dvoustranných příspěvků členských států[24]. Také druhá tranše představovala 3 miliardy EUR, z čehož byly 2 miliardy EUR poskytnuty z rozpočtu EU a 1 miliarda EUR byla získána od členských států[25].

Co se týče rozpočtových prostředků EU, z 1 miliardy EUR z rozpočtu EU pro období 2016–2017 bylo 250 milionů EUR uvolněno v roce 2016 a 750 milionů EUR v roce 2017. Ze 2 miliard EUR z rozpočtu EU na období 2018–2019 bylo 550 milionů EUR uvolněno v roce 2018 a zbytek byl uvolněn v roce 2019.

Co se týče příspěvků členských států, v případě první tranše členské státy přispěly do nástroje v roce 2016 částkou 677 milionů EUR, v roce 2017 částkou 847 EUR, v roce 2018 částkou 396 milionů EUR a v roce 2019 částkou 80 milionů EUR. Pokud jde o druhou tranši, členské státy přispěly v roce 2018 částkou 68 milionů EUR, v roce 2019 částkou 202 milionů EUR, v roce 2020 částkou 265 milionů EUR a v roce 2021 částkou 166 milionů EUR, přičemž zbývající platby jsou plánované do roku 2023. Členské státy přispívají přímo do rozpočtu EU formou vnějších účelově vázaných příjmů podle čl. 21 odst. 2 písm. a) bodu ii) finančního nařízení, které jsou přiřazeny do rozpočtových položek nástroje předvstupní pomoci a humanitární pomoci.

Tempo plateb příspěvků členských států *do* nástroje nadále uspokojivě odpovídá tempu vyplácení těchto příspěvků z nástroje.

V rámci humanitární složky nástroje byla vyčleněna částka ve výši 19,50 milionu EUR jako rezerva pro možné financování odpovědí na příliv nových uprchlíků ze Sýrie v roce 2019. Jelikož tato rezerva nebyla v roce 2019 použita, byla na tuto částku roku 2020 uzavřena smlouva pokrývající opatření v oblastech zdraví a ochrany, která dokončí plánování programů druhé tranše.

Ke dni 31. prosince 2021 Komise uzavřela smlouvu na celý provozní rozpočet nástroje. Z celkového objemu 6 miliard EUR byly vyplaceny více než 4,6 miliardy EUR.

[24] Celkové rozdělení příspěvků členských států je k dispozici na adrese http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/.

[25] https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

Dodatečná pomoc EU uprchlíkům v Turecku mimo rámec nástroje

V roce 2020 Komise vyčlenila 535 milionů EUR na podporu humanitárních opatření v Turecku mimo rámec nástroje. Tato částka zahrnovala 50 milionů EUR na další pomoc v oblasti ochrany, zdraví a vzdělávání a 485 milionů EUR v rámci opravného rozpočtu na pokračování nouzové záchranné sociální sítě a programu podmíněných převodů peněžní hotovosti pro vzdělávání. Kromě toho byl v roce 2020 v rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru přijat program v hodnotě 11 milionů EUR v partnerství s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) s cílem přispět k harmonizaci rozdílných právních statusů migrantů v souladu s tureckým vnitrostátním akčním plánem pro harmonizaci a s přístupy EU.

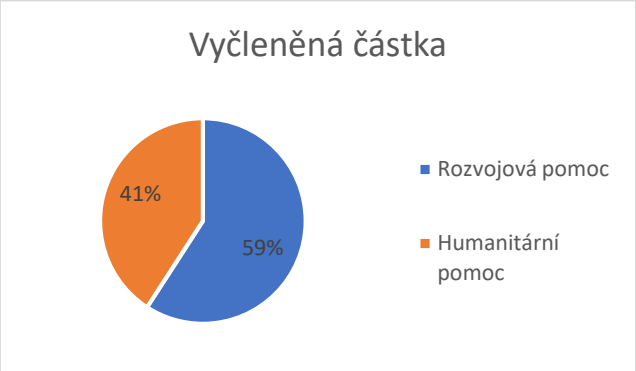
V návaznosti na závěry Evropské rady z června 2021 navrhla Komise uvolnit na období 2021–2023 další 3 miliardy EUR pro uprchlíky a hostitelské komunity v Turecku. Prvních 860 milionů EUR z tohoto financování bylo na konci roku 2021 vyčleněno na další podporu v prioritních oblastech, jako jsou základní potřeby a vzdělávání, řízení migrace a ochrana hranic. Do roku 2022 bylo přeneseno 90 milionů EUR z přídělu NPP na rok 2021 a 50 milionů EUR z přídělu v rámci nástrojů GŘ HOME na rok 2021. Dále bylo na rok 2022 přiděleno 125 milionů EUR na humanitární pomoc. Zůstatek ve výši přibližně 2 miliard EUR má být naplánován na roky 2022 a 2023.

Celková pomoc EU přidělovaná uprchlíkům v Turecku od roku 2011 činí téměř 10 miliard EUR. To zahrnuje 6 miliard EUR v rámci nástroje pro uprchlíky v Turecku, který se skládá ze 3 miliard EUR z rozpočtu EU a 3 miliard EUR z příspěvků členských států začleněných do rozpočtu EU jako vnější účelově vázané příjmy.

4. Provádění nástroje

Nástroj je prováděn jako humanitární a rozvojová pomoc. V rámci první tranše bylo přiděleno zhruba 1,4 miliardy EUR na složku humanitární pomoci a 1,6 miliardy EUR na složku rozvojové pomoci. Vzhledem k vleklé povaze krize v Sýrii se intervence v rámci druhé tranše stále více zaměřují na činnosti sociálně-ekonomické podpory a na vytváření příležitostí k obživě. V rámci druhé tranše bylo 1,04 miliardy EUR vyčleněno na humanitární pomoc a 1,9 miliardy EUR na rozvojovou pomoc[26].

Pro nástroj obecně vypadá rozdělení humanitární a rozvojové pomoci takto:

veškeré podrobnosti lze získat v on-line tabulce projektů[27].

Plánování nástroje bylo dokončeno v prosinci 2019 a ke konci roku 2020 byly uzavřeny smlouvy na celý provozní rozpočet ve výši 6 miliard EUR, z čehož byly do konce roku 2021 vyplaceny 4,6 miliardy EUR.

Je důležité poznamenat, že pomoc poskytnutá v rámci nástroje je založena na projektech. Vyplácení prostředků záleží na pokroku v provádění intervencí v rámci nástroje.

Zvláštní pozornost je věnována uprchlíkům a žadatelům o azyl z jiných oblastí než ze Sýrie. Intervence v rámci nástroje vždy usilují o zapojení místních komunit, které uprchlíkům poskytují útočiště.

Humanitární pomoc je určena nejzranitelnějším uprchlíkům, a to formou poskytování důstojné podpory určené na základní potřeby a ochranu. Řeší také mezery při poskytování služeb prostřednictvím specializovaných agentur a partnerů v oblasti zdravotnictví a vzdělávání v mimořádných situacích. Humanitární pomoc EU se řídí Evropským konsensem o humanitární pomoci z roku 2007[28], který stanoví, že EU jakožto poskytovatel humanitární pomoci dodržuje humanitární zásady lidskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti stanovené v článku 214 Smlouvy o fungování EU a v nařízení o humanitární pomoci (č. 1257/96)[29] [30].

V rámci humanitární složky nástroje bylo realizováno celkem 65 projektů prostřednictvím 21 partnerů v rámci první i druhé tranše. Cílem těchto projektů je pokrýt základní potřeby,

[26] Zůstatek ve výši 60 milionů EUR je přidělen na správní a provozní podporu provádění nástroje.
[27] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2022-02/Facility%20table_January%202022.pdf
[28] Společné prohlášení Rady a zástupců vlád členských států.
[29] Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci.
[30] Humanitární pomoc Evropské komise vychází z ročních plánů provádění humanitární pomoci pro jednotlivé země. Rámec pro spolupráci mezi Komisí a jejími partnery v oblasti humanitární pomoci se zřizuje prostřednictvím finančních a správních rámcových dohod Komise s mezinárodními organizacemi a rámcových dohod o partnerství s nevládními organizacemi.

ochranu, vzdělávání a zdravotní péči nejzranitelnějších uprchlíků v Turecku. V rámci první tranše byla přislíbena a smlouvami přidělena na humanitární pomoc částka ve výši 1,4 miliardy EUR a 1,3 miliardy EUR byly vyplaceny. Co se týče druhé tranše, byly uzavřeny smlouvy na 1,04 miliardy EUR a ke dni 31. ledna 2021 bylo vyplaceno 964 milionů EUR.

Rozvojová pomoc podporuje dlouhodobější potřeby v oblasti zdravotní péče, vzdělávání a socioekonomického rozvoje uprchlíků, zejména pokud jde o přístup k veřejným službám a živobytí a městskou infrastrukturu. Zaměřuje se rovněž na zranitelné skupiny a do intervencí zahrnuje genderový rozměr, např. ochranu žen a dívek proti sexuálnímu násilí a násilí páchanému na základě pohlaví a zlepšování přístupu ke zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví.

V rámci rozvojové složky nástroje byl i nadále patrný dobrý pokrok při provádění 26 projektů, na něž byly uzavřeny smlouvy v rámci první tranše. Celkem 15 z nich bylo prováděno v rámci regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii v celkové výši 293 milionů EUR; je to navíc k prostředkům řízeným přímo prostřednictvím nástroje předvstupní pomoci[31].

Prostředky vyplacené prováděcím partnerům dosáhly 2,22 miliardy EUR z celkové částky 3,5 miliardy EUR přidělené na rozvojovou pomoc v rámci obou tranší nástroje[32]. V rámci druhé tranše byly na přidělenou částku ve výši 1,9 miliardy EUR v plném rozsahu uzavřeny smlouvy v prosinci 2020, z čehož 730 milionů EUR bylo vyplaceno do konce prosince 2021. V rámci rozvojové složky nástroje bylo uzavřeno 17 smluv.

Intervence v rámci nástroje podle prioritních oblastí

Pokrok v jednotlivých prioritních oblastech při provádění pomoci financované v rámci obou tranší nástroje je uváděn v monitorovacích zprávách o nástroji podávaných dvakrát ročně[33]:

Vzdělávání

Nástroj vyčlenil více než 1,5 miliardy EUR na prioritní oblast vzdělávání, včetně 545 milionů EUR[34] na vzdělávací infrastrukturu.

V rámci humanitární složky nástroje bylo na vzdělávání vyčleněno přes 181 milionů EUR. I nadále je úspěšně prováděn program CCTE, který podporuje zápis a docházku dětí uprchlíků

[31] V rámci nástroje se finanční prostředky z nástroje předvstupní pomoci spravují v souladu s pravidly pro vnější činnosti obsaženými v druhé části hlavy IV finančního nařízení a jeho prováděcích pravidlech.
[32] Toto číslo zahrnuje rovněž částky vyplacené na podporu projektů, jež se provádějí v rámci regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii, avšak nejsou dosud účtovány na vrub rozpočtu EU.
[33] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_cs
[34] To zahrnuje projekt čisté energie v rámci svěřenského fondu EU ve výši 40 milionů EUR (program FRIT-1).

do škol tím, že rodinám uprchlíků poskytuje jednou za dva měsíce platby za podmínky, že se žáci pravidelně účastní školní docházky. Program CCTE je v současné době financován do srpna 2022 po navýšení o 85 milionů EUR poskytnutém v rámci opravného rozpočtu odsouhlaseného rozpočtovým orgánem EU v červenci 2020. K prosinci 2021 obdrželo 760 858 dětí alespoň jednu platbu z programu CCTE. Kromě toho děti využily služby ochrany dětí, které zajistily pokračující školní docházku, 11 567 dětí se zúčastnilo činností v oblasti sociálně-emocionálních dovedností a sociální soudržnosti a 351 zaměstnanců škol a 849 rodičů se zúčastnilo školení zaměřeného na boj proti šikaně, které organizoval UNICEF.

Pokud jde o rozvojovou pomoc v rámci nástroje, pokračovalo provádění následného přímého grantu (známého jako PIKTES[35]) pro ministerstvo národního vzdělávání (MoNE) s hodnotou 400 milionů EUR. Grant PIKTES podporuje úsilí ministerstva o zvýšení integrace a přístupu syrských dětí k vysoce kvalitnímu vzdělávání. Na konci června 2021 bylo do formálního vzdělávání zapsáno více než 701 000 syrských dětí. Z nich bylo více než 30 000 v předškolním vzdělávání, více než 322 000 v primárním vzdělávání, 251 323 v nižším sekundárním a 96 361 ve vyšším sekundárním vzdělávání. Do poloviny roku 2021 se 46 766 dětí z řad uprchlíků účastnilo doučování a 60 472 dětí z řad uprchlíků se s podporou nástroje účastnilo náhradního vzdělávání. Pokud jde o podporu výukové kapacity vzdělávacího systému, v období od ledna do června 2021 bylo prostřednictvím grantu PIKTES zaměstnáno nebo odměňováno téměř 7 000 pedagogických a podpůrných pracovníků. V první polovině roku 2021 bylo v rámci grantu PIKTES proškoleno 3 500 učitelů v oblasti on-line výuky a přípravy digitálních vzdělávacích materiálů.

Počet studentů z řad uprchlíků a hostitelských komunit, kteří obdrželi stipendia poskytovaná z nástroje, aby se účastnili technického a odborného vzdělávání a přípravy nebo vzdělávání ve vysokoškolských institucích, se zvýšil o 3 700 na téměř 13 300. Většina těchto studentů byli uprchlíci. Byla zachována genderová vyváženost. Většina stipendií (přibližně 12 000) umožnila středoškolským studentům navštěvovat technické a odborné kurzy na technických a odborných středních školách a ve střediscích odborného vzdělávání.

Nástroj i nadále podporuje rozvoj vzdělávací infrastruktury a snižování přeplněnosti škol. Výrazně se zvýšil počet modernizovaných a dokončených vzdělávacích zařízení. Významným úspěchem při modernizacích byla instalace 8 700 chytrých tabulí na základních a středních školách. Dosud bylo s podporou nástroje modernizováno více než 12 000 zařízení. Kromě toho bylo vybudováno celkem 117 škol a na 108 školách bylo zahájeno vzdělávání. Cílem projektu čisté energie v hodnotě 40 milionů EUR, který byl smluvně přidělen v rámci první tranše, je poskytovat 120 školám elektrickou energii prostřednictvím dvou solárních farem a instalace střešních panelů. Střešní instalace byly dokončeny ve třech školách a na dalších 48 školách se dosáhlo průměrně 90% pokroku. Kromě toho byly zahájeny renovační práce, které mají zvýšit energetickou účinnost dalších 41 škol, a do konce roku byl zaznamenán 70% pokrok.

Ochrana

Celkem bylo na ochranu v rámci nástroje vyčleněno přibližně 212 milionů EUR, zejména prostřednictvím projektů v rámci humanitární složky.

[35] Promoting Integration of Syrian Kids into Turkish Education System (PIKTES) – podpora integrace syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému.

Humanitární složka nástroje podporuje registraci a ověřování uprchlíků s cílem legalizovat jejich status v Turecku a usnadnit jim přístup ke službám. Kromě samostatných ochranných zásahů zaměřených na odstranění nedostatků a na reakci na konkrétní potřeby a ohrožené osoby byla ochrana zapracována rovněž do dalších pilířů strategie humanitární odezvy (základní potřeby, zdraví a vzdělávání). Celkovým cílem je lépe řešit zranitelnost uprchlíků, legalizovat jejich status a propojit je s širší sítí veřejných služeb a služeb OSN/nevládních organizací. Projekty financované ze svěřenského fondu EU v reakci na syrskou krizi navíc zahrnovaly pomoc při přijímání uprchlíků v komunitních centrech a při dalším předávání zranitelných uprchlíků příslušným službám.

Podle rozvojové složky zvláštního opatření z července 2019 byla na konci roku 2020 smluvně přidělena přímá dotace ministerstvu práce, rodiny a sociálních služeb v hodnotě 20 milionů EUR. Cílem tohoto projektu je zlepšit poskytování preventivních a ochranných sociálních služeb nejzranitelnějším uprchlíkům a členům hostitelských komunit.

Zdraví

Na prioritní oblast zdraví bylo v rámci nástroje přiděleno 800 milionů EUR.

Hlavním pilířem podpory nástroje je projekt SIHHAT, přímý grant tureckému ministerstvu zdravotnictví ve dvou splátkách ve výši 300 milionů EUR a 210 milionů EUR. Projekt SIHHAT podporuje ministerstvo v jeho úsilí o zajištění volného a spravedlivého přístupu ke zdravotní péči pro 4 miliony uprchlíků. Počet funkčních zdravotnických středisek pro migranty dosáhl 180 a v současné době je z projektu placeno 4 091 zdravotnických pracovníků, přičemž 79 % z nich pochází ze Sýrie. Tempo provádění projektů je i nadále uspokojivé a přináší v této oblasti hmatatelné výsledky. V dubnu 2020 byla uvolněna pohotovostní rezerva projektu SIHHAT 1 ve výši 4,75 milionu EUR na řešení potřeb souvisejících s onemocněním COVID-19 a dalších 1,6 milionu EUR bylo přiděleno v rámci projektu SIHHAT 2 na oživení po pandemii COVID-19.

Od začátku roku 2021 probíhá s ministerstvem zdravotnictví navazující projekt SIHHAT 2 (210 milionů EUR), aby byla zajištěna synchronizace s dokončením projektu SIHHAT 1 a pokračovalo poskytování služeb zdravotní péče uprchlíkům do konce roku 2023.

Projekty staveb nemocnic v Dortyol/Hatay a Kilis jsou téměř dokončeny a je splněno více než 95 %. V březnu 2021 byla navíc zahájena smlouva v hodnotě 90 milionů EUR v rámci projektu s Rozvojovou bankou Rady Evropy (CEB) na pořízení doplňkové zdravotnické infrastruktury malého rozsahu a vybavení.

Přetrvávají obavy týkající se přístupu ke zdravotním službám pro uprchlíky mimo původní provincii jejich registrace nebo uprchlíky v pohybu, který je omezen na očkování a pohotovostní služby. To má nepříznivý vliv na uprchlíky v pohybu, sezónní pracovníky a uprchlíky, kteří se usadili v jiných provinciích. Komise pozorně sleduje politické změny a snaží se oslovit dotčené uprchlíky prostřednictvím mobilních zdravotnických činností v rámci projektu SIHHAT.

Komunální infrastruktura

Na tuto prioritní oblast bylo v rámci druhé tranše nástroje přiděleno 380 milionů EUR.

Projekty s Agence Française de Développement (AFD), Světovou bankou a Evropskou investiční bankou (EIB) a Illbank v rámci svěřenského fondu EU si kladou za cíl zlepšit

přístup ke komunálním službám a jejich kvalitu, pokud jde o zásobování vodou a nakládání s odpadními vodami a pevnými odpady v oblastech nejvíce zasažených přílivem uprchlíků. Kromě toho projekt s Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) ve výši 25 milionů EUR zajišťuje rekreační infrastrukturu na podporu sociální soudržnosti. V rámci projektu svěřenského fondu realizovaného Rozvojovým programem OSN (UNDP) byla v říjnu 2021 dokončena výstavba jednoho zařízení na mechanicko-biologické zpracování odpadu v obci Gaziantep. Na základě pověřovací dohody podepsané s EIB bylo v průběhu roku 2021 podepsáno a zahájeno 15 smluv o stavebních pracích v celkové výši 42,4 milionu EUR. Všechny ostatní projekty jsou nadále připravovány (přezkum návrhu, příprava zadávací dokumentace atd.)

Základní potřeby a socioekonomická podpora

V rámci nástroje bylo přiděleno více než 2,83 miliardy EUR na základní potřeby a na sociálně ekonomickou podporu.

Cílem intervencí v této prioritní oblasti je zajistit uspokojení základních potřeb nejzranitelnějších uprchlíků a posílit jejich odolnost a soběstačnost. To by mělo umožnit postupný přechod od závislosti na sociální pomoci ke zvýšené soběstačnosti a k rozšíření příležitostí k obživě.

V rámci podpory nástroje pro základní potřeby obdrželo více než 2,6 milionu uprchlíků podporu, která jim umožňuje důstojný život. Většina podpory je od konce roku 2016 poskytována prostřednictvím sítě ESSN, programu humanitární sociální pomoci, který dodává příjemcům z řad zranitelných uprchlíků, kterých je v současné době více než 1,5 milionu, každý měsíc peněžní prostředky prostřednictvím systému debetních karet[36]. Finanční prostředky z nástroje ve výši 500 milionů EUR byly přiděleny na tento stěžejní program v rámci druhé tranše nástroje a v současné době je provádí Mezinárodní federace Červeného kříže / Červeného půlměsíce (od dubna 2020). Pokračování podpory ESSN až do prvního čtvrtletí roku 2023 je zajištěno navýšením prostředků ve výši 400 milionů EUR, které bylo mimo nástroj schváleno rozpočtovým orgánem v červenci 2020 jako součást opravného rozpočtu uvedeného výše, a dodatečnými prostředky ve výši 325 milionů EUR vyčleněnými na konci roku 2021 v rámci dodatečného balíčku na období 2021–2023 v hodnotě 3 miliard EUR[37].

V rámci druhé tranše podepsala Komise s ministerstvem práce, rodiny a sociálních služeb přímý grant ve výši 245 milionů EUR s cílem umožnit poskytování měsíční finanční podpory srovnatelné se sociální pomocí poskytovanou zranitelným osobám tureckým systémem sociálního zabezpečení, tj. doplňkový program sítě ESSN (C-ESSN). Po přípravné fázi byly v červenci 2021 zahájeny platby příjemcům, které budou pokračovat alespoň do poloviny roku 2022. Tento projekt probíhá souběžně se sítí ESSN a poskytuje podporu domácnostem s rodiči samoživiteli, starším osobám a osobám se zdravotním postižením a s těžkým zdravotním postižením. Delegace EU a pracovníci místního oddělení ECHO pořádají

[36] V červenci 2021 přemístila ESSN nejzranitelnější příjemce (konkrétně rodiče samoživitele, domácnosti s jednou nebo více osobami se zdravotním postižením, domácnosti, ve kterých jsou hlavou rodiny starší osoby) do doplňkového programu ESSN (C-ESSN) financovaného Generálním ředitelstvím pro politiku sousedství a jednání o rozšíření. V dubnu 2022 poskytl program C-ESSN pomoc 363 419 příjemcům.

[37] https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200706IPR82727/meps-approve-EU585-million-to-support-syrian-refugees-in-neighbouring-countries

pravidelná zasedání s cílem koordinovat souběžné provádění sítě ESSN a C-ESSN.

I nadále je poskytována další sociálně-ekonomická podpora uprchlíkům s profilem, který by jim umožnil přístup na trh práce. Tato podpora usiluje o zvýšení zaměstnatelnosti uprchlíků a zajišťuje odbornou přípravu a získávání dovedností, jazykovou přípravu, poradenství v oblasti volby zaměstnání, programy odborné přípravy na pracovišti a zjednodušení procesu udělování pracovních povolení s cílem podporovat jak syrské uprchlíky, tak hostitelské komunity. Ve spolupráci s Organizací pro rozvoj malých a středních podniků Turecka (KOSGEB) a Tureckou rozvojovou a investiční bankou (TKYB) se začínajícím i stávajícím podnikatelům z řad syrských uprchlíků i z hostitelských komunit poskytují drobné granty na podnikání a přípravu zaměřenou na podnikání. Další projekt prováděný v současné době Světovou bankou podporuje rozvoj a provádění modelu sociálního podnikání vedeného ženami s cílem poskytnout udržitelnou činnost vytvářející příjem pro ženy z řad zranitelných syrských uprchlíků a pro turecké ženy. Další dva projekty jsou zaměřeny na podporu zaměstnanosti v zemědělství. Projekty by měly probíhat nejpozději do poloviny roku 2025.

Řízení migrace

Nástroj v této prioritní oblasti financoval dva projekty v rámci první tranše v celkové výši 80 milionů EUR.

První projekt poskytl podporu EU na zvýšení kapacity turecké pobřežní stráže, která provádí vyhledávací a záchranné operace. Cílem druhého projektu bylo podpořit generální ředitelství pro řízení migrace při řízení navracení z EU. Oba projekty byly dokončeny.

Genderové aspekty projektů v rámci nástroje

Komise je odhodlána provádět akční plán EU pro rovnost žen a mužů III nazvaný „Společně na cestě k genderově spravedlivému světu 2021–2025“[38], pokud jde o posilování rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen ve vnější činnosti EU. V této souvislosti jsou nadřazenými prioritami a cíli EU, které sledují intervence nástroje, podpora, ochrana a naplňování lidských práv pro ženy a dívky, rovnost žen a mužů a posílení postavení žen a dívek.

Konkrétněji se humanitární část nástroje řídí politikou GŘ ECHO v oblasti rovnosti žen a mužů z roku 2013 nazvanou „Genderové hledisko v rámci humanitární pomoci: rozdílné potřeby, uzpůsobená pomoc“ To zahrnuje výzvy, aby partneři na začátku programu provedli genderovou analýzu s cílem přizpůsobit koncepci programu a provádění rozdílným rizikům a příležitostem genderových skupin a aby podali zprávu o výsledcích s údaji rozčleněnými podle pohlaví.

Díky tomu jsou otázky rovnosti žen a mužů zohledňovány ve všech projektech v rámci nástroje a jsou do nich zapracovány. Pokud jde o humanitární složku, byl zaveden ukazatel genderu a věku. Intervence nástroje jsou koncipovány tak, aby podporovaly poskytování rovných příležitostí ženám i mužům, chlapcům i dívkám. Údaje rozdělené podle genderu se shromažďují pro účely monitorování. Revidovaný rámec pro výsledky, který byl zaveden v roce 2020, nadále rozděluje údaje ze všech příslušných ukazatelů (76 ukazatelů) podle genderu, jak se dvakrát ročně uvádí v monitorovací zprávě o nástroji. Začleňování genderového hlediska jde ruku v ruce se zvláštními opatřeními, která byla vypracována

[38] https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/join-2020-17-final_cs.pdf

v zájmu pokroku v této oblasti. Nástroj spolupracuje s prováděcími partnery, kteří mají s tímto přístupem spolehlivé zkušenosti a mají schopnost vést dialog s tureckými orgány. Mezi tyto partnery patří Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF), orgán OSN pro rovnost žen a mužů a pro posílení postavení žen (UN Women), Populační fond OSN a Mezinárodní organizace práce (MOP).

Jako zvláštní příspěvek k právům v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví nástroj překročil cíl týkající se konzultací v předporodní péči. Celkem 97 % žen z řad uprchlíků se zúčastnilo jedné nebo více konzultací předporodní péče, přičemž většina z nich byla na třech a více předporodních konzultacích. Podíl žen, které porodily a využily alespoň jednu poporodní konzultaci, se od roku 2018 zvýšil o 50 % díky podpoře z nástroje a podíl žen v reprodukčním věku z řad uprchlíků, které se vyjádřily, že jejich potřebám péče v oblasti reprodukčního zdraví není vyhověno, se snížil o 18 %. Zdravotní péče je uprchlíkům poskytována prostřednictvím projektu SIHHAT, který provozuje přibližně 180 zdravotních středisek pro migranty po celém Turecku.

5. Monitorování a hodnocení

Systém monitorování a hodnocení nástroje byl koncipován tak, aby byl zaváděn postupně a aby byl průběžně zdokonalován.

Monitorování

Rámec pro výsledky nástroje je odrazem strategického rámce nástroje samotného, jakož i opatření provedených pod záštitou nástroje a jejich logických rámců. Nejnovější rámec výsledků a teoretické změny nástroje byly v prosinci 2021 sdíleny s jeho řídícím výborem. Zprávy o dosažených výsledcích nástroje byly nadále podávány dvakrát ročně prostřednictvím souhrnné monitorovací zprávy o nástroji. Poslední zpráva za období do června 2021 je k dispozici na internetových stránkách GŘ NEAR[39].

Při provádění úkolů v oblasti monitorování a podávání zpráv poskytuje Komisi i nadále podporu tým technické pomoci (SUMAF[40]).

Do konce prosince 2021 bylo dokončeno 193 monitorovacích misí: bylo provedeno šest monitorovacích misí zaměřených na výsledky, 72 misí technické pomoci a 115 kontrol / monitorovacích misí na místě; 65 % těchto misí se zaměřovalo na přímo řízené smlouvy.[41]

Monitorování opatření financovaných v rámci plánů provádění humanitární pomoci bylo provedeno terénními pracovníky GŘ ECHO v Turecku a regionálním zastoupením GŘ ECHO v Ammánu, jakož i formou monitorovacích návštěv zaměstnanců ústředí. Do konce února 2021 bylo dokončeno 90 monitorovacích misí.

[39] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_cs

[40] Technická pomoc na podporu monitorování akcí financovaných v rámci nástroje pro uprchlíky v Turecku – NPP/2018/393–877.

[41] Souhrnné údaje z roku 2017.

Hodnocení

Strategické hodnocení v polovině období

Strategické hodnocení nástroje v polovině období zahrnovalo koncepci, návrh a provádění první tranše od konce roku 2015, kdy byla tranše zahájena, do začátku roku 2021, kdy bylo hodnocení dokončeno. Z celkového posouzení provedeného v rámci hodnocení vyplynulo, že nástroj má bezprecedentní rozsah a dosah, byl rychle mobilizován a do značné míry uspokojil potřeby uprchlíků. Významně přispěl k pokrytí základních potřeb uprchlíků a umožnil rychlejší rozšíření veřejných služeb v oblasti zdravotnictví a vzdělávání, než by bylo jinak možné. Z hodnocení vyplynulo, že spolupráce v rámci nástroje s vládními partnery je dobrá, a to i přes někdy náročné postupy, a že lze nástroj považovat za vzor pro operace týkající se uprchlíků a že projevuje praktickou podporu a solidaritu s uprchlíky v Turecku. Z hodnocení vyplynulo, že i když přechod od pomoci v mimořádné situaci k rozvojové pomoci byl do značné míry hladký, nejistota ohledně budoucího financování ohrožovala schopnost účinně plánovat. Zpráva dospěla k závěru, že je třeba učinit více, aby byli osloveni uprchlíci, u nichž je nejméně pravděpodobné, že mají přístup k pomoci, a doporučuje lepší přístup ke službám pro ty uprchlíky, kterým nejsou poskytovány dostatečné služby, a opatření pro uprchlíky, která zmírní sociální napětí. Zpráva obsahuje také stručné shrnutí a oddíl o tom, jak nástroj reagoval na pandemii COVID-19. Zpráva byla předložena řídícímu výboru v červnu 2021 a širší veřejnosti na akci na začátku července. Podrobnosti hodnocení jsou k dispozici na následujících stránkách:

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/strategic-mid-term-evaluation-facility-

6. Audit

V návaznosti na vydání zvláštní zprávy Evropského účetního dvora o nástroji[42] v listopadu 2018, Komise i nadále prováděla doporučení obsažená v uvedené zprávě. U všech doporučení bylo dosaženo značného pokroku, zejména pokud jde o rozvoj přechodné strategie, doplňkovost nástrojů používaných v rámci nástroje a snížení nepřímých nákladů na podporu.

7. Komunikace a viditelnost

Komunikační strategie z roku 2017 je i nadále obecným rámcem pro komunikační činnosti zaměřeným na zvýšení viditelnosti opatření financovaných z nástroje.

Na stanici CNNTurk bylo vysíláno několik dílů televizního pořadu s názvem „New Beginning“ (Nový začátek), který představoval deset různých příběhů lidí a projekty v rámci nástroje. Díly byly s anglickými titulky umístěny na YouTube kanálu delegace EU a jsou také k dispozici jako playlist. Byl proveden kvantitativní průzkum, jehož cílem bylo posoudit, jak veřejnost (včetně uprchlíků) vnímá podporu EU uprchlíkům v Turecku. Humanitární pomoc EU v rámci nástroje spolu s jeho partnerskými organizacemi vytvořila a šířila řadu komunikačních produktů zaměřených na publikum v EU a Turecku, včetně osmi videí, tří místních tiskových zpráv, které měly v Turecku mediální ohlas, a jednoho článku na blogu.

[42] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_CS.pdf

Akce a události

U příležitosti Světového dne uprchlíků uspořádal sekretariát nástroje týdenní on-line filmový festival s filmy, které vyzdvihují životy uprchlíků. Ty představily různé aspekty života uprchlíků; například cesty k usazení se na nových a dříve neznámých místech, překážky a problémy při budování nového života a zároveň zachování vlastní identity v nové zemi, jakož i zkušenosti s navazováním nových vztahů a přijímáním nových výzev. Filmy bylo možné streamovat v celé Belgii od 20. do 26. června 2021 a zahrnovaly dokumentární a hrané filmy, včetně krátkých, středně dlouhých a celovečerních snímků.[43] Souběžně s tím uspořádala delegace EU v Ankaře akci s videomappingem na věži Galata v Istanbulu. Videa z této akce i propagace filmového festivalu byly prezentovány na sociálních sítích delegací EU a GŘ NEAR.

V několika městech byly uspořádány akce a služební cesty, kterých se účastnili vedoucí delegace, zástupce vedoucího delegace a vedoucí odboru operací. Kromě toho prováděcí partneři připravili akce, příběhy, videa a publikace. Jednalo se například o slavnostní vysazení stromu u školy postavené z fondů EU, slavnostní předání sanitek ministerstvu zdravotnictví, videa z projektu SIHHAT, jakož i příběhy o projektech prováděných v rámci nástroje s Rozvojovou bankou Rady Evropy (CEB), *Mezinárodní federací společností Červeného kříže* a Červeného půlměsíce (IFRC), Rozvojovým programem OSN (UNDP), Světovou bankou a dalšími partnery. Příběhy zveřejnili prováděcí partneři na svých kanálech v sociálních médiích a sdílela je delegace EU.

Přítomnost ve sdělovacích prostředcích

Pro konferenci o Sýrii v roce 2021 byla uspořádána kampaň v sociálních médiích, která obsahovala videa zaměřená na odvětví, na něž se nástroj vztahuje, jakož i živé vysílání na Facebooku a Twitteru v angličtině a turečtině. Bylo vytvořeno pět videí o pěti odvětvích nástroje a sdíleno na účtech v sociálních médiích. Kromě toho byly na internetových stránkách delegace EU zveřejněny dva příběhy o zdravotnických službách a výstavbě nemocnic.

V lednu 2022 byla v Turecku, Německu, Itálii, Švédsku, Portugalsku a Polsku realizována rozsáhlá digitální kampaň #PowerToBe, která představila nouzovou záchrannou sociální síť (ESSN). Kampaň probíhala v sociálních médiích, ale byli do ní zapojeni také influenceři, mikroinfluenceři a PR / mediální partneři.

8. Závěr a další kroky

V roce 2021 bylo dosaženo značného pokroku v provádění nástroje. Byly uzavřeny smlouvy na celý provozní rozpočet nástroje a bylo vyplaceno více než 4,6 miliardy EUR. Nástroj i nadále poskytoval velice potřebnou pomoc uprchlíkům a hostitelským komunitám v Turecku.

Příští kroky zahrnují:

- *pokračování účinného provádění všech projektů ku prospěchu uprchlíků a hostitelských komunit v souladu se zásadami řádného finančního řízení;*
- *sledování a provádění doporučení, která vyplývají z hodnocení v polovině období;*

[43] https://unheardstories.eu/

- *pokračování komunikačních aktivit souvisejících s nástrojem;*
- *uspořádání zasedání řídícího výboru uprchlického nástroje na jaře a na podzim 2022;*
- *plánování programů a provádění dodatečné podpory pro uprchlíky a hostitelské komunity v Turecku s cílem zajistit trvání výsledků nástroje.*